

Кулініч О.А., кандидат економічних наук, доцент
Державний біотехнологічний університет, Україна
ORSID: <https://orcid.org/0000-0001-9474-2520>
E-mail: kulinich.econom@gmail.com
Державний біотехнологічний університет, Україна

ВИКОРИСТАННЯ МАТРИЧНОГО МЕТОДУ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬО- ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ТРАДИЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Необхідність модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців економічного спрямування обумовлена підвищенням самоосвітньої активності, їхнього професійного розвитку і саморозвитку. Вирішення проблеми використання активізації традиційних занять у вищій економічній освіті сьогодні набуває все більшої актуальності [1].

На сучасному етапі дослідницька діяльність здобувачів вимагає не лише оформлення результатів роботи, а й створення за допомогою конструктивних і технологічних рішень професійних завдань у рамках інтерактивної активізації самостійної роботи логістичного характеру, особливо у сфері фінансової звітності ЗЕД підприємств [2].

Вивчення комплексу управлінських, організаційних і технологічних функцій підприємств, що лежать в основі зовнішньоекономічної стратегії розповсюдження товару, базуються на основних функціях та класифікаційних ознаках класичних інструментів матричного типу [3].

Організація навчального процесу на основі використання матричного методу для оцінювання фінансового стану ЗЕД підприємства зорієнтована на впровадження активного навчання, яке націлене на формування рефлексивного мислення, актуалізацію й організацію досвіду здобувачів, як початкового моменту для активної комунікативно-діалогової діяльності, що спрямована на сумісну розробку оцінки загального фінансового стану підприємства.

Головними перевагами матричних методів у порівнянні з традиційними є простота отримання оцінки, врахування впливу

багатьох фінансових показників, можливість автоматизувати процес проведення оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства за минулий період на підставі розробленого відповідного програмного забезпечення. Використання матричного методу створює передумови для проведення експрес-діагностики фінансового стану підприємства, виявлення тенденцій в динаміці фінансового положення та його прогнозування, аналізу основних показників фінансового стану на основі використання індексних мультиплікативних моделей.

Вхідна інформація, яка використовується для аналізу і отримання оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, знаходиться в бухгалтерській звітності і відображається в квадратній матриці в однаковій послідовності над графами матриці зліва направо і зверху вниз у лівому крайньому стовпці матриці. Матриця одиничних фінансових показників є симетричною відносно головної діагоналі - кожному фінансовому показнику (коефіцієнту) під головною діагоналлю відповідає зворотний йому над головною діагоналлю. Вибір прямого або зворотного показника для отримання узагальнюючих і комплексної оцінок діяльності підприємства за минулий період визначається їх економічним змістом. Для однозначності блочних і комплексної оцінок, синтезу підлягають тільки ті одиничні показники, зміна яких, свідчить про поліпшення фінансового стану зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Оцінку одиничних фінансових показників можна проводити порівняно з рекомендованими (нормативними) значеннями, порівняно із значеннями провідних підприємств галузі, або з їх значеннями в базовому чи минулому періоді. Обмеженість першого підходу обумовлена відсутністю рекомендованих значень для всіх показників, а відомі нормативні значення для окремих показників (коефіцієнт абсолютної чи загальної ліквідності, коефіцієнт фінансової незалежності та ін.) не враховують особливостей окремих галузей. Можливість використання другого підходу також обмежена, оскільки не завжди є достовірна інформація про показники інших підприємств. Тому оцінку одиничних

показників доцільно проводити відносно досягнутих значень в базовому або минулому періоді. При такому підході одиничні оцінки трансформуються в ланцюгові або базисні індекси і характеризують темпи зміни показника.

Комплексну оцінку зовнішньоекономічної діяльності підприємства доцільно проводити в чотири етапи: розрахунок елементів матриці звітного і базисного періодів; розрахунок одиничних оцінок; розрахунок блочних оцінок; розрахунок комплексної оцінки.

Блочні оцінки визначаються як середні значення одиничних оцінок показників, включених в даний блок; комплексна оцінка — як середнє значення блочних оцінок (середнє арифметичне, гармонічне та ін.).

Для проведення аналізу фінансового стану зовнішньоекономічної діяльності підприємств багатьох галузей використовується інформація, яка знаходиться в балансі та у звіті про фінансові результати. Дані форми звітності більшість підприємств складають в кінці кожного кварталу, так що отримання необхідної інформації не вимагає додаткових зусиль з боку дослідника. Окрім цього, інформація представлена в даних формах звітності відображає найістотніші сторони діяльності підприємств.

Можливе наступне групування у блоки: показники взаємозв'язку фінансових результатів; показники прибутковості активів; показники взаємозв'язку фінансових результатів з джерелами засобів; показники ефективності використання активів; показники віддачі джерел засобів; показники якості структури активу; показники взаємозв'язку активу і пасиву; показники структури пасиву.

Використання матричного методу для дослідження динаміки фінансового стану зовнішньоекономічної діяльності доцільно здійснювати тільки для одного підприємства. Порівняння комплексних показників декількох підприємств некоректно, оскільки спочатку одиничними показниками були не окремі показники, а індекси. Порівняння показників в межах одного підприємства має свої переваги, оскільки при цьому база порівняння не змінюється. Використання даного методу некоректно в умовах інфляції. Оскільки тоді одиничні оцінки

суттєво збільшуватимуться, але таке збільшення не матиме під собою реальної підстави.

Застосування матричного методу у поєднанні з комп'ютерними технологіями у самостійній роботі здобувачів надає можливість творчого підходу до розробки комплексу комп'ютерних програмних засобів, здійснення оптимального управління самостійною роботою здобувачів [4; 5].

Бібліографічний список

1. Кулініч О. А., Зарецька Л. М. Інтерактивні технології як засіб інтенсифікації процесу навчання. – 2016. С. 64-65 URL:https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/38393/1/Modernizatsiya_vyshchoyi_osvity_2016_64-66.pdf

2. Андросова Т.В., Кулініч О.А. Інтернет-проекти як розвиток самоосвіти та дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти. Управління якістю підготовки фахівців в умовах цифрової педагогіки. Всеукр. Наук.-метод. інтернет-конф., м. Харків, 22-23 грудня 2021 р.; за ред. В.М.Нагаєва / ХОГО «Науковий центр дидактики менеджмент-освіти». Харків.: КП «Міська друкарня». С. 91-93

3. Кулініч О. А., Нікітіна Е. В. Теоретико-методологічний аспект формування ефективної системи управління продажами //Бізнес Інформ. – 2012. – №. 12. – С. 321-326.

4. Кулініч О.А. Методика розробки завдань для проведення комп'ютерного контролю знань студентів. Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Удосконалення інформаційно-ресурсного забезпечення навчального процесу. Ч. 2. Х.: ХДУХТ.2014. С. 197-207

5. Кулініч О.А. Дистанційне навчання та інформаційні технології в управлінні самостійною роботою здобувачів вищої освіти. Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. 2021. С. 178-180 URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/21819/1/tk_27.05.21%20%E2%80%9320178-179.pdf3.